

Enflasyon Canavarı ve Gelir Üzerinden Alınan Vergiler

Vergi Bülteni

Bu bülten **MuhasebeTR** 'de yayınlanmıştır.
100.000'i aşkın üye sayısıyla 1 NUMARA

Bülent AK,
Yeminli Mali Müşavir
bak@konseydenetim.com.tr

KONSEY
VERGİ - DENETİM - DANIŞMANLIK

1. Önsöz

Enflasyon canavarı uzun yıllardır sessiz sedasız bir köşede uyuyordu. Ancak, geçtiğimiz yıldan bu yana büyüdü, yıllar sonra kükremeye başladı. Mevcut gelirlerimizdeki artışla, fiyatların artış hızına yetişemez olduk. Enflasyon canavarı öylesine büyüdü ki, hemen hemen tüm gelir gruplarının aşına göz koymaya başladı.

Açıklanan resmi verilere göre 2022 yılı Eylül ayı itibarıyla, tüketici fiyat endeksi yıllık %83,45 yılın başından bu yana ise %52,40 olarak gerçekleşti. Üretici fiyat endeksi ise yıllık olarak %151,50 yılın başından bu yana ise %82,45 artış göstermiş durumda.

Ashında enflasyon tüm toplum kesimlerini aynı şekilde etkilemiyor. Bazı kesimler enflasyonla birlikte gelirlerini artırırken, sabit gelirliler dediğimiz, gelirlerini enflasyon oranında artırma olanağı olmayanlar ise gerçekten zor günler yaşıyor. Bu yazımızda enflasyon olgusunun hangi gelir grubunu ne şekilde etkilediği konusunu analiz etmeye çalışıp, vergisel açıdan iyileştirme sağlanabilecek alanlar üzerinde duracağız.

2. Ücretlilerin Durumunun Değerlendirilmesi

Doğrusunu söylemek gerekirse, ücret gelirlerinin vergilendirilmesinde uzun yıllardır söylenen ama bir türlü adım atılamayan konularda, bu yıl için çok cesur düzenlemeler gerçekleştirildi ve devamı gelecek gibi görünüyor.

2022 yılı başı itibarıyla, asgari geçim indirimi yürürlükten kaldırılmış, ücret gelirlerinin asgari ücrete isabet eden kısmı gelir vergisinden istisna edilmiştir. Diğer taraftan, 2022 yılı başında belirlenen asgari ücretin gözden geçirilmesi için yıl sonu beklenilmemiş ve asgari ücret temmuz ayı itibarıyla tekrar güncellenmiştir.

Böylece, 2021 yılı başında 2.825,90 TL olarak belirlenen net asgari ücret, 2022 yılı başında 4.253,40 olmuş, temmuz ayından geçerli olmak üzere revize edilerek 5.500,35 TL olarak belirlenmiştir. Bu durumda 2022 yılının tamamı için asgari ücretlilere ödenen net tutar aylık ortalama $((4.253,40 + 5.500,35) / 2 =)$ 4.876,87 TL olmaktadır ki, bu durumda geçtiğimiz yıla oranla net asgari ücrette ortalama artış oranı %72,58 olmaktadır.

Kamuoyuna yapılan açıklamalar uyarınca, yılbaşında asgari ücrete yine ciddi düzeyde bir zam bekleniyor. Diğer taraftan, çalışanların cebine daha fazla para girmesini sağlayacak bazı önlemlerin de alınacağı anlaşılıyor. Yeni çıkarılacak torba kanuna konulacak hükümlerle çalışanlara sağlanan yemek ve yol ödemelerinin nakit olarak yapılmasının önünün açılacağı, bunun yanı sıra isteyen işverenlerin çalışanlarına bin liraya kadar doğalgaz veya elektrik vb. yardımda bulunabileceği, bu ödemeler üzerinden gelir vergisi ve sigorta kesintisi yapılmayacağı ifade ediliyor.

Devletimiz tarafından alınan önlemler çerçevesinde, ücretli kesimlerin enflasyon karşısında ezdirilmemesi için elden gelen tüm çaba gösterilmektedir. Ayrıca, yükselen ücretler nedeniyle, hem işverenlerin üzerine binen yükü azaltmak hem de kayıtdışılığa kayılmasını engellemek üzere, ücretler üzerindeki vergi ve sigorta yükleri de kaldırılmakta veya hafifletilmektedir.

3. Kira Geliri Elde Edenlerin Durumunun Değerlendirilmesi

Bildiğiniz üzere, 11.06.2022 tarihli Resmî Gazete’de yayımlanan 7409 sayılı Kanunla Türk Borçlar Kanunu’na eklenen geçici maddeyle, 11.06.2022 - 01.07.2023 tarihleri arasında yenilenen konut kiralarna sınırlama getirilmiş olup, bu süre zarfında konut kirasına en fazla %25 oranında artış yapılabilecektir. Geçimini kirayla temin eden ve artıramayan mükelleflerin zorlanacağını söyleyebiliriz.

İşin vergisel yönüne gelecek olursak, Gelir Vergisi Kanunu'nun 21. maddesine göre binaların mesken olarak kiraya verilmesinden elde edilen hasılatın istisna tutarı 2021 yılı için 7.000 lira iken, 2022 takvim yılı için söz konusu tutar sadece 9.500 lira olarak belirlenmiş. Şahsi kanaatimize göre, önümüzdeki yıl için bu istisna tutarının hayatın gerçeklerine uygun bir şekilde güncellenmesi uygun olacaktır.

4. Serbest Meslek Erbabının Durumunun Değerlendirilmesi

Gelir Vergisi Kanunu’na göre, serbest meslek erbabının faaliyetleri sonucunda elde edeceği gelirler üzerinden ödenecek vergiye mahsup edilmek üzere, hasılat tutarının %20’si kadar kazanç elde ettiği varsayılır ve kendisine yapılan ödemelerden buna göre kesinti yapılır.

Serbest meslek erbabının, yanında çalıştırdığı elemanlara ait ücretler, işyeri kirası, elektrik, ulaşım vb. maliyetlerinde ortaya çıkan anormal artışları, ticari işletmelere göre müşterilerine tam olarak yansıtılmaları genellikle pek mümkün olmamıştır. Bu nedenle çoğu meslek mensubumuzun bir hayli zorlandığını duyuyoruz.

Şahsi kanaatimize göre, serbest meslek erbabına nefes aldirmek üzere, kendilerine yapılan ödemelerden yapılacak kesintinin oranı, hiç değilse belirli bir süre için %20’den %10’a düşürülürse çok iyi olur diye düşünüyoruz.

5. Basit Usulden Yararlananları Bekleyen Risk

Ticarette uğraşanlar, diğer kesimlere göre elbette maliyetlerindeki artışları fiyatlarına daha rahat yansıtma olanağı buldular. Hatta stoklarında eski fiyatlardan kalmış ürünleri, yeni fiyatlardan satarak ekstra kar yazma olanağı da buldular. Ancak, daha sonrasında artan işçilik maliyetleri, hammadde ve enerji fiyatlarında yükselişlerle karşılaştılar. Bugünlerde çoğu firma işletme sermayelerinin eridiği gerçeğiyle yüzleşmek durumunda kalıyor.

7338 sayılı Kanunla Gelir Vergisi Kanunu’na eklenen mükerrer 20/A maddesiyle; 1.1.2021 tarihinden geçerli olmak üzere, kazançları basit usulde tespit olunan ticaret ve sanat erbabının elde ettikleri ticari kazançlar gelir vergisinden istisna edilmiştir. Dolayısıyla, kazançları basit usulde tespit edilen mükellefler 2022 gelirleri için de gelir vergisi beyannamesi vermeyecektir.

Ancak, basit usule tabi olmanın bir takım şartları var. Örneğin, 2022 yılında basit usulden yararlanabilmek için, mükellef tarafından ödenecek yıllık kira tutarının büyükşehirlerde 16 bin lirayı, diğer yerlerde ise 10 bin lirayı geçmemesi, bunun yanı sıra satın aldıkları olduğu gibi veya işledikten sonra satanların alımlarının 200 bin lirayı satımlarının ise 320 bin lirayı aşmaması gerekiyor. Aksi takdirde gerçek usulde vergilendirilmeleri gerekiyor.

Geçtiğimiz yılda emtia fiyatlarındaki keskin yükseliş ile dükkân kiralarında artış sonucunda, basit usulde kalmanın ne derece zor olacağı herkesin malumudur. Basit usulden yararlanan işletmelerin bir kısmının bu şartlar altında bu uygulamadan yararlanma olanaklarını yitireceği ortadadır. Şahsi kanaatimize göre basit usulde vergilendirme için aranan şartların, günümüze uygun hale getirilmesinde yarar bulunuyor.

6. Gelir Vergisi Tarifesinin İncelenmesi ve Değerlendirilmesi

Gelir Vergisi Kanunu'nda sayılmış bulunan gelir unsurlarından elde edilen gelirler, yine bu kanunda yer alan artan oranlı bir tarifeye göre vergilendirilir. Artan oranlı bu tarifeye, en azından teorik olarak, az kazananadan az, çok kazananadan çok vergi alınması hedeflenir.

Tarifede 15, 20, 27, 35 ve 40 olmak üzere beş ayrı dilim bulunuyor. Esasen dilim sayısının ve bu dilimlerde yer alan vergi oranlarının makul olduğu söylenebilir. Her bir vergi diliminde vergilendirilmesi öngörülen gelir tutarı ise, dilim yüksekliği olarak tanımlanmaktadır. Söz konusu dilim yüksekliği kısaysa, elde ettiğiniz gelire göre alt dilimlerdeki limitler çabucak dolacak, daha üst vergi dilimlerinden vergi ödemeniz kaçınılmaz olacaktır.

Geçtiğimiz yıldan bu yana dilim yükseklikleri ne şekilde artmış, enflasyondaki yükselişi karşılıyor mu? Dilim yüksekliklerini gözden geçirelim mi, ne dersiniz?

Geçtiğimiz yıl yani 2021 takvim yılı (ücret gelirleri hariç) gelirlerinin vergilendirilmesinde kullanılan tarifeye göre; anılan yıl elde edilen gelirlerin ilk 24 bin lirası %15, sonra gelen 29 bin lirası %20, sonra gelen 77 bin lirası %27, sonra gelen 520 bin lirası %35, 650 bin liradan fazlası ise %40 oranında gelir vergisine tabi tutulmuştur.

Bu yıla gelecek olursak, 2022 takvim yılı (ücret gelirleri hariç) gelirlerinin vergilendirilmesinde kullanılan tarifeye göre; bu yıl elde edilecek gelirlerin ilk 32 bin lirası %15, sonra gelen 38 bin lirası %20, sonra gelen 100 bin lirası %27, sonra gelen 710 bin lirası %35, 880 bin liradan fazlası ise %40 oranında gelir vergisine tabi tutulacaktır.

Yaptığımız hesaplamalara göre, 2022 takvim yılı gelirlerinin vergilendirilmesinde kullanılacak olan tarife belirlenirken, bir önceki yılın tarifesinde yer alan dilim yüksekliklerinin ortalama olarak yaklaşık %35 civarında artırıldığını söyleyebiliriz. Peki bu ne anlama geliyor?

Özetle ifade etmek gerekirse, diğer tüm şartlar sabit kalmak kaydıyla, eğer bu yıl enflasyon %35 civarlarında gerçekleşecek olsaydı, vergi tarifemiz enflasyon oranıyla uyumlu olacak, yani insanımız reel olarak aynı parayı kazandığı halde daha fazla vergi ödemek zorunda kalmayacaktı. Ancak, maalesef öyle olacak gibi görünmüyor.

Örnek verirsek daha iyi anlaşılacak, geçtiğimiz yıl 650 bin lira gelir elde eden mükelleflerimiz bu gelirleri üzerinden 212.190.- TL tutarında gelir vergisi ödedi. İyimser tahminlerle hareket edelim, yıl sonu itibarıyla enflasyonun %80 olarak gerçekleşeceğini kabul edelim. Bu durumda, mükellefimizin geçtiğimiz yıl kazandığı gelir miktarını reel olarak koruması gerekirse, yani gelirini enflasyon oranında artırmayı başarırorsa, bu yıl $(650.000 \times 1,80 =)$ 1.170.000.- TL kazanması gerekecektir.

Peki bu durumda ne kadar vergi ödenecek hesaplamaya çalışalım. Mükellefimizin 2022 yılı için açıklanan tarifeye göre tam olarak 403.900.- TL tutarında gelir vergisi ödemesi gerekecektir. Mükellefimizin geliri enflasyon oranında yani %80 artmışken, tarifedeki dilim yüksekliği enflasyona göre uygun bir şekilde ayarlanmadığından dolayı, ödeyeceği gelir vergisinin tutarı $((403.900 - 212.190) / 212.190 =)$ %90 oranında artmaktadır.

Diğer bir ifade şekliyle, mükellefimiz reel olarak geçen sene kazandığı gelirin aynısını kazanmakla birlikte, gelir vergisi tarifesindeki dilimlerin kısa olması nedeniyle, geçen seneye göre %10 daha fazla gelir vergisi ödemek zorunda kalacaktır.

Önümüzdeki yıl için uygulanacak vergi tarifesinin, mükelleflerimizi enflasyon karşısında mağdur etmeyecek şekilde gözden geçirilerek, dilim yüksekliklerinin günün şartlarına uygun olarak güncellenmesinde fayda görüyoruz.